

Oslo, 15. juni 2026

Forsvarsbygg

Høringsuttalelse planprosess for nytt anlegg for militære eksplosiver på Hurum i Asker kommune.

Norsk Friluftsliv er fellesorganisasjonen for de 19 store frivillige friluftslivsorganisasjonene, med én million medlemskap og nær 5000 lag og foreninger. Norsk Friluftsliv representerer derfor en svært stor del av friluftslivet i Norge. Norsk Friluftsliv engasjerer seg i denne saken fordi saken har en prinsipiell karakter, som kan føre til store negative konsekvenser i et viktig natur- og friluftslivsområde. Saken er også av stor betydning for flere av våre medlemsorganisasjoner.

Norsk Friluftsliv viser til forslag til planprogram for nytt anlegg for militære eksplosiver og har følgende to hovedinnspill:

1. Konsekvensene for friluftsliv, naturmangfold og Oslofjorden må utredes grundig og ilegges betydelig vekt i den videre planprosessen.
2. Forslag til planprogram må ikke fastsettes i nåværende form. Det må utarbeides et revidert planprogram der relevante og realistiske alternative lokaliseringer inngår i konsekvensutredningen.

Under følger utdyping av disse innspillene.

1. Konsekvensene for friluftsliv, naturmangfold og Oslofjorden, av å bygge foreslåtte anlegg, må utredes grundig og tillegges betydelig vekt.

Det foreslåtte planområdet omfatter store utmarksarealer med dokumenterte verdier for natur og friluftsliv. Det fremgår av planprogrammet at området er et lokalt viktig friluftslivsområde, og ved kartlegging i 2018 ble flere deler av planområdet kategorisert som «viktige» og «svært viktige» friluftslivsområder. Området ligger i en av landets mest befolkede regioner, der presset på natur- og friluftslivsområder er stort. Sammenhengende naturområder med god tilgjengelighet for allmenheten blir stadig sjeldnere, og de gjenværende arealene får derfor økende betydning for friluftsliv, naturopplevelser og folkehelse. Det er ikke grunnlag for å anta at områdets verdi for friluftsliv er redusert siden kartleggingen ble gjennomført. Tvert imot er det sannsynlig at disse utmarksarealene er enda mer verdifulle for kommunens innbyggere nå enn i 2018, som følge av generell befolkningsvekst og det faktum at stadig mer natur- og friluftslivsområder har blitt bygget ned de siste årene.

Norsk Friluftsliv vil understreke viktigheten av at den kommende konsekvensutredningen foretar en grundig kartlegging og vekting av områdets natur- og friluftslisverdier, i tråd med gjeldende lovverk og veiledning. Utredningen må ikke ses isolert opp mot det konkrete planområdet, men også vurdere tiltakets virkning i sammenheng med andre eksisterende og planlagte inngrep i regionen.

Norsk Friluftsliv ber om at kartleggingen av dagens bruk suppleres med tellinger og brukerundersøkelser, og at konsekvensutredningen tallfester tap av tilgjengelighet. Både midlertidig i anleggsfasen og varig, og som følge av perimetersikring og hensynssoner.

I denne sammenhengen er det også viktig at kriteriene for lokalisering av sprengstoff-fabrikken vurderer risikoen for utslipp til Oslofjorden. Oslofjordens økologiske tilstand er allerede under sterkt press, der forurensing fra landbruk, avløp og industri er blant hovedårsakene. Etablering av et stort industrianlegg med potensiell forurensing og utslipp krever en helhetlig og nøye vurdering. Kriteriene for valg av lokasjon og eventuelle utslipp må ses i sammenheng med aktuelt lovverk derav EUs rammedirektiv for vann herunder vannforskriften, statens egne andre planer, tiltak og målsetninger om å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden.

Det må også fremgå klart av utredningen hvordan de dokumenterte og berørte natur- og friluftslivsverdiene skal ivaretas gjennom avbøtende og kompenserende tiltak. Tidlig og tett dialog med natur- og friluftslivorganisasjonene i det aktuelle området er en forutsetning for å sikre gode og vedvarende løsninger.

Norsk Friluftsliv mener at konsekvensene for friluftsliv, naturmangfold og utslipp til Oslofjorden av å bygge foreslåtte anlegg, må utredes og ilegges betydelig vekt.

- 2. Forslag til planprogram må ikke fastsettes i nåværende form, det må utarbeides et revidert planprogram der relevante og realistiske alternative lokaliseringer også inngår i konsekvensutredningen.**

Norsk Friluftsliv mener planprosessen slik den nå er lagt opp svekker muligheten for reell medvirkning og skaper usikkerhet om hvorvidt alternative løsninger er vurdert på en tilstrekkelig måte.

Planprogrammet må ikke fastsettes før alternative lokaliseringer inngår i konsekvensutredningen på en måte som gjør det mulig å sammenligne virkninger for miljø og samfunn før staten tar stilling til hvor anlegget eventuelt bør ligge. Det var

opprinnelig to alternative lokaliseringer, Sætre Sør og Tofte. Forsvarsbygg har imidlertid valgt bort alternativet Sætre Sør, slik at det nå kun er én lokalisering som konsekvensutredes.

I denne saken benyttes statlig arealplan, noe som er en unntaksordning fra hovedregelen om kommunal planbehandling. Samtidig trer Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) inn i kommunestyrets rolle som planmyndighet. Statlig arealplan gir verken innsigelses- eller klageadgang. Høringen av planprogrammet blir dermed det avgjørende tidspunktet for å sikre reell medvirkning og demokratisk kontroll. Når det benyttes statlig arealplan samtidig som lokaliseringen av anlegget i praksis fremstår som avklart før konsekvensutredningen gjennomføres, svekkes mulighetene for reell påvirkning. Dette kan undergrave tilliten til plansystemet og opplevelsen av at medvirkning faktisk kan påvirke utfallet av saken. Berørte aktører får ikke reell mulighet til å vurdere og påvirke det mest grunnleggende spørsmålet i saken: hvor anlegget skal ligge. De får i stedet anledning til å uttale seg om konsekvensene av en lokalisering som staten allerede har valgt, og konsekvensutredningen står i fare for å dreie seg om å minimere konsekvensene av tiltaket, ikke en utredning av konsekvensene i de alternative lokasjonene.

Dette er særlig viktig i en sak der statlig plan benyttes for å legge til rette for et produksjonsanlegg der tiltakshaver er Chemring Nobel AS – en privat kommersiell industribedrift – samtidig som staten har bidratt med betydelig finansiering til videre prosjektutvikling. Etter Norsk Friluftslivs syn tilsier dette et skjerpet krav til åpenhet, etterprøvnbarhet og reelle alternativvurderinger, noe som ikke er gjort i denne saken, tvert imot.

Tilliten til plansystemet utfordres når statlig plan blir et virkemiddel for å forkorte prosessen, svekke lokaldemokratiet og gi tillatelse til store naturinngrep for en privat aktør, samtidig som et av de mest grunnleggende spørsmålene i saken, nemlig lokaliseringen i praksis er avgjort.

Norsk Friluftsliv ber derfor om at planprogrammet ikke fastsettes i nåværende form, men at det utarbeides et revidert planprogram der alternative lokaliseringer også inngår i konsekvensutredningen.